

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ

присвячена Всесвітньому дню науки (28-29 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

*присвячена Всесвітньому дню науки
(28-29 листопада 2025 року)*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 0/9(082)

М 754

Рекомендовано до друку Вченою радою
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № від грудня 2025 року)

М 754 Молодіжна наука заради миру та розвитку : зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 листопада 2025 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 490 с.

ISBN 978-617-8703-41-7

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень із широкого спектру напрямів: суспільні науки, гуманітарні науки та мистецтво, технічні науки, природничі та математичні науки, біологія та охорона здоров'я, економічні науки. Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Молодіжна наука заради миру та розвитку»*, яка присвячена Всесвітньому дню науки (28-29 листопада 2025 року). Конференція була організована та проведена Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича, Радою молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Радою молодих учених при Міністерстві освіти і науки України.

ISBN 978-617-8703-41-7

УДК 0/9(082)

**За достовірність результатів дослідження відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2025

НАУКОВИЙ КОМІТЕТ

Білокурський Руслан Романович – доктор економічних наук, професор, ректор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна – голова наукового комітету.

Аушріне Пасвенскене – докторка наук, доцентка кафедри приватного права, заступниця декана юридичного факультету Університет Вітовта Великого, Литва.

Дмитро Вовчук – кандидат технічних наук, постдок, Ризький технічний університет, м. Рига, Латвія.

Герман Овідій – доктор філософії, університет імені Штефана чел Маре, м. Сучава, Румунія.

Доскалюк Наталія – кандидатка хімічних наук, постдок, Інститут колоїдів та інтерфейсів Макса Планка, м. Берлін, Німеччина.

Серденчук Надія Лаура – докторка філософії, професорка університет Штефана чел Маре, м. Сучава, Румунія.

Адріан Євген Преда – доктор філософії, Університет Костянтина Бранкуші в Тиргу-Жіу (м. Тиргу-Жіу, Румунія)

Амбрози Маріан Маріанович – кандидат наук, доцент, Університет міжнародного бізнесу ISM, м. Прешов, Словачія.

Зєба-Колодзей Беата – габілітований доктор, професор Вищої школи імені проф. Станіслава Тарновського в Тарнобжегу, Польща.

Мордовін Максим – асистент професора, Університет імені Етвеша Лоранда, м. Будапешт, Угорщина.

Бродецький Олександр Євгенович – доктор філософських наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Романюк Світлана Захарівна – докторка педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки та методики початкової освіти, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Фочук Петро Михайлович – доктор хімічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Федоряк Марія Михайлівна – докторка біологічних наук, професорка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Костащук Іван Іванович – доктор географічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Мельник Галина Василівна – кандидатка економічних наук, доцентка, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Дзик Роман Анатолійович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Маслюченко Олександр Володимирович – доктор фізико-математичних наук, професор, Сілезький університет, м. Катовіце, Польща.

Копильчук Галина Петрівна – докторка біологічних наук, професорка, завідувачка кафедри біохімії та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Волков Роман Анатолійович – доктор біологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри молекулярної генетики та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Чорней Ілля Ілліч – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки, лісового та садово-паркового господарства, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Григорків Василь Степанович – доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри економіко-математичного моделювання, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Галушка Зоя Іванівна – докторка економічних наук, професорка, завідувачка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Гакман Анна Вікторівна – докторка наук з фізичного виховання і спорту, професорка, завідувачка кафедри спорту та фітнесу. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Халавка Юрій Богданович – доктор хімічних наук, професор, проректор з наукової роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна – голова організаційного комітету.

Бешлей Ольга Василівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри англійської мови, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Горохолінська Ірина Володимирівна – докторка філософських наук, доцентка, заступниця голови Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Григорків Марія Василівна – докторка економічних наук, професорка, професорка кафедри економіко-математичного моделювання, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Дідух Віталія Віталіївна – докторка філософії (PhD), асистентка кафедри педагогіки та методики початкової освіти, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Глібіщук Микола Васильович – кандидат історичних наук, асистент кафедри всевітньої історії, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Костюк Уляна Іванівна – лаборантка кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Крайній Павло Іванович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного права, Голова Ради молодих вчених Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Мікірін Іван Сергійович – аспірант кафедри оптики та видавничо-поліграфічної справи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Николайчук Іванна Михайлівна – кандидатка біологічних наук, асистентка кафедри біохімії та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Онипа Денис Павлович – кандидат фізико-математичних наук, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Рошка Надія Михайлівна – докторка філософії (PhD) в галузі біології, завідувача лабораторії кафедри молекулярної генетики та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Сімахова Анастасія Анатоліївна – докторка економічних наук, професор кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки Державного Університету «Київський авіаційний інститут», Голова Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України

Тичініна Альона Романівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Тодорюк Сергій Іванович – кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри бізнесу та управління персоналом, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Христан Назарій Михайлович – кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України, Голова ради молодих вчених при Чернівецькій ОВА, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Юрійчук Анастасія Олександрівна – асистентка кафедри прикладної математики та інформаційних технологій, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Янчук Іванна Володимирівна – кандидатка фізико-математичних наук, доцентка кафедри будівництва, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Іордакі Карина Олегівна – асистентка кафедри терапії, реабілітації та здоров'язберігувальних технологій, голова РМВ факультету фізичної культури, спорту та реабілітації. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

РЕДАКЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Мудраков Віталій Вікторович – кандидат філософських наук, доцент, гостьовий дослідник Інституту історії та культури Східної Європи імені Ляйбніца, м. Ляйпциг, Німеччина.

Бабина Альона Ігорівна – аспірантка кафедри молекулярної генетики та біотехнології, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Лабик Анастасія Русланівна – асистентка кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства юридичного факультету, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна

Віщак Юліанна Сергіївна – асистентка кафедри журналістики, редакторка видавництва «Рута», аспірантка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Ковальчук Наталя Олександрівна – кандидатка економічних наук, доцентка, асистентка кафедри фінансів і кредиту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Нікоряк Наталія Валеріанівна – кандидатка філологічних наук, доцентка, докторантка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Сажина Алла Володимирівна – кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Салега Олександр Вікторович – аспірант кафедри оптики та видавничо-поліграфічної справи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Паранюк Дан Вікторович – кандидат філологічних наук, асистент кафедри англійської мови для гуманітарних факультетів, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Шульга Альона Валеріївна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, асистентка кафедри педагогіки та методики початкової освіти, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці, Україна.

Секція: Біологія та охорона здоров'я**Ігор Морар, Дар'я Ковалик**

Діджиталізація, штучний інтелект дослідження та моніторингу стану здоров'я у фізичній терапії (ерготерапії) 14

Артем Корнієнко, Галина Чвалюк, Василь Грубінко

Перспективи фіторемедіації прісноводних водойм за допомогою рогозу широколистого (*Typha Latifolia*) в екосистемі Тернопільського водосховища 18

Nataliia Steniakina, Sofia Suslova, Tetiana Burda, Oleksandr Mushii and Taras Zadvornyi

expression of TME-associated miRNA-27a-3p in prostate cancer 22

Tetiana Burda, Oleksandr Mushii, Anastasiia Levenets, Mariia Kokoilo, Maria Yeshchenko and Taras Zadvornyi

MEP1A1 expression in prostate cancer tissue 25

Oleksandr Mushii, Anna Pavlova, Tetiana Burda, Tamara Kozak, Anastasiia Shevchuk, Taras Zadvornyi

Glucocorticoid-induced metabolic alterations in androgen-independent prostate cancer cells 27

Світлана Бурмей, Надія Бойко

Мікробіом кишечника при синдромі подразненого кишечника з діареєю: структурні особливості 30

Роман Бондаренко, Андрій Єфременко

Відеоаналіз техніки рухів у кондиційному тренуванні: можливості інтернету речей 33

Федір Гладких

Пародонтит і ревматоїдний артрит: імунопатогенетичний взаємозв'язок з акцентом на цитрулінування білків та імунну відповідь 36

Ігор Дробнер, Федір Гладких, Тетяна Лядова та Марія Матвеєнко

Лактат-піруватна рівновага міокарда як мішень кардіопротекторної дії кріоекстракту селезінки при целекоксиб-індукованій кардіоміопатії 41

Марія Матвеєнко, Федір Гладких, Микола Чиж, Тетяна Лядова, Тетяна Козлова

Мультимодальна анальгезія в моделі ушкодження сідничного нерва 46

Володимир Студент, Федір Гладких, Тетяна Лядова? Марія Матвеєнко

Модуляція системи оксиду азоту при токсичному ураженні нирок: експериментальне обґрунтування ефективності безклітинних кріоконсервованих біологічних засобів 50

Валерія Мільченко

Розвиток культури прямої торгівлі (Direct Trade) у кавовій індустрії України 55

Ратмір Турчанінов, Юрій Мосейчук

Порівняльний аналіз професійних стандартів спортивних тренерів Великобританії та України 58

Тетяна Гафич, Мирослава Кобилецька

Роль алелопатії та біохімічних чинників у формуванні інвазійного потенціалу *Heracleum sosnowskyi* 62

Оксана Кушнір, Ігор Забродський

Забруднення довкілля діоксинами та діоксиноподібними сполуками як актуальна медико-екологічна проблема 65

Секція: Природничо-математичні науки**Світлана Асташина**

Вплив вулканічної активності на клімат Східної Європи 70

Олег Зима

Перспективи вирощування зимуючого гороху в зоні степу України 73

Ольга Козуб, Сергій Кирилюк

Алохтонний русловий матеріал: гранулометричний склад та просторовий розподіл у русловій системі річки Гуків.....76

Уляна Костюк

Вплив бойових дій на природні компоненти Чернігівської області.....80

Владислав Маєвський

Методи дослідження клімату в передгір'ї Карпат.....85

Каріна Пшеничко

Екотуризм як перспективний напрям інтеграції України до європейського туристичного простору87

Марина Фіщук, Богдан Рідуш

Дністер як спіллвей четвиртинних зледенінь Центральної Європи.....90

Дарина Шкаєва

Вплив кліматичних змін на динаміку ландшафтів та природокористування Буковини.....93

Іван Порохнавець

Описання з точністю до ізоморфізму деяких класів Черніковських груп за допомогою циклічної 3-групи порядку 27.....97

Наталія Правіцка

Педагогічні аспекти вдосконалення викладання теорії геометричних перетворень у контексті сучасних освітніх викликів.....100

Андрій Віщак, Лілія Мельничук

Дослідження проблеми розпізнавання образів у позашкільних гуртках науково-технічного спрямування.....104

Катерина Тодиренчук

Застосування Гаусових чисел до розв'язування діофантових рівнянь.....108

Секція: Технічні науки**Тарас Гуцул, Оля Гоюк**

Особливості планування та розвитку дорожньої мережі для відновлення територій.....112

Юліана Рубіш, Діана Вантюх

Екологічні композитні матеріали в сучасному будівництві117

Денис Рокос, Діана Кайнц

3D-друк у будівництві. Можливості друку багатоповерхових будівель.....120

Євгенія Новак, Тарас Каземірський

Цифрова трансформація процесів організаційно-технологічного управління будівництвом...123

Марина Ісевич, Діана Вантюх

Сучасні елементи вернакулярної архітектури.....125

Євген Совінський, Гелена Ковальська

Історико-архітектурний опорний план як інструмент збереження традиційного характеру середовища м. Вінниці128

Олександр Мартинович, Микола Корзаченко

Спортивна інфраструктура Чернігова: стан та перспективи розвитку135

Катерина Резанова, Ольга Овсієнко

Людиноцентричний підхід у формуванні громадських просторів українських міст в умовах воєнної небезпеки: архітектура довіри та безпеки.....140

Назар Рябінчак, Мирослав Гедзур, Діана Вантюх

Електрохромне скло як енергоефективний матеріал у сучасній архітектурі.....143

Igor Mokhun, Yuriy Galushko, Yuliia Viktorovska, Christina Felde, Maxym Karabchyivskiy, Mykyta Kitsan

Singular multiplexing approach for free-space optical communication systems.....147

Секція: Економічні науки

Анастасія Ковток, Любов Маханець

Оцінювання ефективності впровадження інформаційних систем у контексті цифрової трансформації підприємств.....151

Анастасія Коропецький, Євгенія Шородок, Зоряна Кобеля

Використання системи мотивації персоналу як інструменту підвищення продуктивності праці154

Анастасія Кричун, Олена Вінничук

Оцінювання факторів формування доданої вартості України у динаміці: економетричний підхід.....158

Андрій Дьомін, Олена Вінничук

цифрова трансформація як основа сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємств України.....162

Богдан Маханець

Аналіз стану електронної комерції в Україні у воєнний період.....164

Богдан Петрашук

Інформаційні системи як інструмент підвищення ефективності електронного бізнесу в умовах цифрової економіки.....167

Богдан Семенович

Прогнозування рівня забрудненості повітря засобами машинного навчання та комп'ютерного зору.....169

Віталій Анісімов

Стратегічний аналіз управління людськими ресурсами у головному управлінні державної податкової служби.....172

Ганна Скорик, Олександр Дикий

Сучасні мегатренди світової економіки та їх вплив на міжнародний бізнес176

Григорій Кукуруза, Олександр Любченко, Святослав Іщенко

Аналітична платформа оцінки воєнних ризиків як інструмент розвитку ринку страхування в Україні179

Денис Ларін, Лариса Скращук

Моделювання впливу енергетики на сталий розвиток економіки183

Єлизавета Гребенюк, Вікторія Куцак, Зоряна Кобеля

Роль HR-менеджменту у формуванні конкурентоспроможності підприємства.....186

Ілля Українцев, Лариса Скращук

Моделювання поведінки споживачів в електронній комерції.....190

Карина Кіфюк

Теоретичні аспекти впливу мит США на діяльність та фінансову стратегію Apple Inc.....193

Катерина Бушинська, Людмила Шворах

Інструменти підтримання економічної резильєнтності малих держав у глобальній економіці.....196

Катерина Стрижак

Іноземна допомога як інструмент демократизації: економічні чинники199

Максим Дейнека

Вплив штучного інтелекту на цифровізацію закладів вищої освіти202

Марія Григорків

Лінійні моделі багатокритеріальної оптимізації економічних систем.....205

Марія Скурту, Марія Григорків

Математичне моделювання як інструмент підтримки управлінських рішень у еколого-економічних системах208

Олександр Захарчук, Зоряна Кобеля

Мотивація, внутрішня мобільність та утримання як важелі управління кадровим потенціалом і їхній вплив на потенціал211

Олександр Табак, Любов Водянка

Від приватного до публічного: потенціал лістингу українських компаній на фондовому ринку214

Юлія Присяжнюк, Сергій Тодорюк

Трансформація характеру праці під впливом розвитку технологій: виклики для сучасних підприємств.....219

Яніна Вовчок

Формування і розвиток механізмів стимулювання на приватних підприємствах222

Секція: Гуманітарні науки**Мирослава Алерт, Софія Варецька**

Влада, мова, тіло: механізми підпорядкування у романі «1984» Джорджа Орвелла228

Анастасія Андрієвська

Використання штучного інтелекту у сучасній журналістиці: загрози та перспективи231

Зоряна Батринчук, Ольга Бешлей

ШІ-асистенти у розвитку рефлексії майбутніх учителів англійської мови235

Olga Beshlei

Metaphor as a framing tool in political rhetoric.....239

Dan Paranyuk

Clifford Simak: from «Pastoral Science Fiction» to a metagenre242

Taisiia Bortika, Olga Beshlei

Implementation of neuropedagogical strategies for teaching grammar to secondary school students.....246

Андрій Верцімага

Гетеротопний простір у романах Мартіна Еміса про Голокост.....249

Альона Тичініна

Кінометафора як інструмент формування емпатії (Семіотична поетика короткометражного фільму «Rock, Paper, Scissors», 2024)254

Марина Горбатюк

Греґора фон Реццорі: між автобіографією та романом виховання.....257

Юліанна Віщак

Античний архетип у науковій фантастиці: трансформація образу медузи горгони в оповіданні «Shamblau» кетрін Л. Мур.....260

Артем Гурґіш

«Орієнталізм» у сучасних наукових студіях і лінгвальні засоби його вираження263

Ruslana Ilii, Olga Beshlei

Developing listening competence in English using authentic films266

Збиркот Леонід

Лінгводидактичні аспекти викладання мікробіології в закладах фахової передвищої медичної освіти.....269

Олена Карпіна

Феномен психологізму у світовій літературі273

Коростинська Катерина, Мартинюк Юлія

Мистецтво жити на руїнах: трансформація особистості митця і людини у війні (на основі творів Е. М. Ремарка, А. Чеха та М. Кривцова)278

Вікторія Кукіс, Наталія Нікоряк

Специфіка кінорецепції роману «Спокута» Ієна Мак'юена283

Маргарита Літтих

Інтеграція арт-терапевтичних технік при роботі з клієнтами в межах нарративної психотерапії.....287

Вікторія Макогончук Parasocial: аналіз стосунків читач/літературний герой крізь призму рецептивної поетики	290
Антоніна Міненко, Тетяна Гуцуляк Світоглядні та культурні цінності гуцулів крізь призму прислів'їв і приказок роману Петра Шекерика-Доникова «Дідо Иванчик»	293
Анастасія Нікоряк, Наталія Нікоряк Ісламізація як протидія західній експансії і повернення цивілізаційної ідентичності	296
Олена Петренко Інтеграція технологій штучного інтелекту у процес навчання української мови як засіб розвитку пізнавального інтересу здобувачів освіти	301
Аміна Різкалла Страх власної думки: вплив масмедіа та феномен спіралі мовчання	304
Максим Сідор Прагматичний аспект інтриги у творчості Джеффри Арчера	307
Віталій Стригун Комбатантська література: межа між художнім вимислом і документальною правдою	311
Максим Забродін Письменник як свідок історії: модерністська модель митця в українській та європейській літературі XX століття	314
Myroslav Tomashchuk Pejorative meaning as a component of communicative evaluation	319
Костянтин Варварич «Скіфське золото»: повернення в Україну	322
Денис Швець Військова справа еллінізму та пізньої античності в дисертаційних дослідженнях науковців Чернівецького університету	325
Анна Щербань, Ольга Меленчук Класики української літератури у літературній критиці Марії Білоус-Гарасевич	328
Ілля Гамаль Дуалізм в контексті православної гносеології	331
Ірина Горохолінська Театральний простір як досвід зустрічі з трансцендентним і терапії сенсом (на ґрунті вистави «Інтерв'ю з Богом»)	333
Ярослав-Юрій Макар Бібліотека Еразма Сикста як відображення інтелектуальної культури ранньомодерного Львова	336
Анатолій Марчук, Олександр Марчук Телеологічний вимір здоров'я в біблійно-патристичній традиції: синергія <i>θεραπεία, τέλειος, Ὀλοκλήρως</i> у контексті сучасного духовного супроводу в медичному капеланстві	338
Ірина Горохолінська Церковні мистецькі інтервенції в умовах кризи: контент-аналіз щодо терапевтичного впливу	341
Михайло Мілешкін Церква й соціальні медіа: трансформація проповіді в епоху цифрової культури	344
Олександр Солодкий Наративна функція притчі натана (2 сам. 12:1–7): пророча корекція царської влади	347

Секція: Суспільні науки

Анна Гакман, Микола Байдюк

Оздоровчо-рекреаційна рухова активність та рівень тривожності
внутрішньо переміщених осіб похилого віку 351

Uliana Banakh

Learning from mistakes of gentrification: an example of community-centered
neighborhood renewal in the Netherlands..... 357

Артем Баратюк

Психологічні наслідки перегляду аверсивного контенту у віртуальній реальності 362

Яна Приступа, Валерія Велієва

Використання технологій штучного інтелекту
у розвитку пізнавальної активності дітей дошкільного віку 366

Анастасія Вільк, Тетяна Продан

Окремі питання протидії корупційній злочинності 369

Юрій Гончарик

Роль самоспівчуття у протидії прокрастинації: теоретична модель та емпіричний аналіз 372

Віктор Алекс Данчук

Порівняльний аналіз кваліфікації злочинів проти людяності
у практиці Нюрнберзького та Токійського військових трибуналів 377

Юлія Дерканос, Михайло Фролов

Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин в умовах воєнного стану 382

Віталія Дідух

Медіадидактика як засіб реалізації педагогіки партнерства в умовах цифрової освіти 385

Катерина Дружиніна, Михайло Фролов

Особливості здійснення правосуддя в цивільних справах під час воєнного стану 388

Руслан Каряка

Міжнародно-правові засади правосуб'єктності штучного інтелекту
у контексті автономних систем озброєнь 391

Юрій Коваль

Стабільність податкового законодавства в умовах воєнного стану **Помилка! Закладку не визначено.**

Ярослава Конон, Анастасія Сурілова

Правові бар'єри визнання професійних кваліфікацій кадрів між Україною та ЄВ..... 398

Павло Крайній

Адміністративно-правове регулювання публічної служби в державі Ізраїль:
кілька уроків для України..... 403

Марія Кріпаченко

Окремі питання правового регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану 409

Мирослава Кучерявенко, Михайло Фролов

Цивільно процесуальні правовідносини та їх суб'єкти у сучасні реалії воєнного стану 411

Мирослава Кучерявенко, Володимир Киян

Функціонування трудових правовідносин в умовах воєнного стану в Україні..... 414

Анастасія Лабик

Цифровий розрив як виклик для реалізації цифрових прав людини..... 417

Софія Марагулова

Цивільний процес під час дії воєнного стану 422

Софія Марагулова

Трудове право під час дії воєнного стану 424

Валентина Оксентій, Оксана Руденко

Феномен фіктивних шлюбів у практиці міжнародного приватного права 427

Анна Павлюк, Павло Крайній

Рішення у міждержавній справі «Україна проти Росії (щодо Криму)» –
важлива складова механізму захисту прав людини 431

Гліб Парахотін

Окремі питання трудових відносин в умовах воєнного стану 434

Олена Петренко

Інтеграція технологій штучного інтелекту у процес навчання української мови
як засіб розвитку пізнавального інтересу здобувачів освіти 436

Яна Приступа, Альбіна Романцова

Організація інклюзивного природничого середовища
в дошкільній освіті за допомогою сучасних онлайн-платформ 439

Анна Сабадаш, Михайло Фролов

Вплив військового стану на процесуальні строки у цивільному судочинстві 442

Анна Сабадаш, Володимир Киян

Роботодавці та наймані працівники як суб'єкти трудового права
під час військового стану в Україні 445

Яна Приступа, Антоніна Сівкова

Педагогічні умови інтеграції природничої освіти в ігрову діяльність дітей 449

Яна Приступа, Кіашко Єлизавета

Інтеграція природничої освіти та ІКТ у роботі з дітьми з ООП
у закладі дошкільної освіти 451

Надія Сокровольська, Тетяна Медіна

Між упередженням і вибором: гендерні стереотипи
у професійному самовизначенні молоді 453

Андрій Станкевич

Співвідношення цифрової речі та віртуальних активів як об'єктів електронного обігу 457

Федрак Анастасія, Олена Ющик

Кримінальна відповідальність за незаконне використання гуманітарної допомоги 460

Анастасія Федрак, Олексій Стратій

Сучасний стан, проблематика та перспективи розвитку судової балістики в Україні 465

Катерина Хребто, Михайло Фролов

Особливості здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану 469

Аріна Цимбаленко, Павло Крайній

Міграційна політика ЄС: актуальний стан та перспективи вдосконалення 471

Ангеліна Чеботаренко, Олексій Стратій

Навмисна зміна почерку: криміналістичне значення 475

Ангеліна Чеботаренко, Олена Ющик

Кримінальна відповідальність за використання малолітньої дитини
для заняття жебрацтвом 479

Олександр Шарафін

Діалогічність медіації як фактор формування правової культури 484

Софія Яценко

Поняття, предмет та джерела цивільного процесуального права України
в умовах воєнного стану 488

ЦИФРОВИЙ РОЗРИВ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

Анастасія Лабик

Кафедра Міжнародного права та порівняльного правознавства,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна

E-mail: a.labyk@chnu.edu.ua

АНОТАЦІЯ. Дослідження присвячене аналізу поняття цифрового розриву та його впливу на реалізацію прав і свобод людини у цифровсередовищі. З'ясовано фактори об'єктивного та суб'єктивного характеру, які зумовлюють нерівність у доступі до інформаційно-комунікаційних технологій. Проаналізовано рівні цифрового розриву, розмежування яких можливе завдяки виявленню його причин. Окреслено прояви негативного впливу цифрового розриву на окремі права людини, як-то право на доступ до інформації, вільне вираження поглядів, освіту, приватне життя і захист персональних даних, трудові права людини.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: права людини, міжнародне право, цифрові права, механізми захисту прав людини, цифровізація

I. Вступ

На початку XXI століття цифровізація набула вражаючих масштабів: ми стали свідками того, як інформаційно-комунікаційні технології заповнили практично всі сфери суспільного життя. Сьогодні неможливо уявити процеси чи операції, які не зазнали змін в умовах цифровізації. Її всеохопний характер зумовив також трансформації соціально-економічного характеру, переоцінку цінностей, докорінні зміни у світосприйнятті, мисленні, культурі. Складно заперечити той факт, що доступ до новітніх цифрових технологій перестав бути привілеєм, а перетворився на необхідну умову ефективної реалізації прав людини. Чимало традиційних прав наповнилися новим змістом, як-от право на свободу вираження поглядів, право на пошук, збирання та зберігання інформації, право на приватне життя, освіту, працю тощо. Крім цього, спостерігаємо виникнення особливої групи прав четвертого покоління, які є нічим іншим, як результатом діяльності людини у кіберфізичному просторі.

Разом з тим, нова реальність змусила світову спільноту зіткнутися із невідомими раніше викликами, одним із яких став цифровий розрив. Це явище є настільки масштабним і загрозливим, що боротьба з ним не може обмежуватися реакцією на рівні національних правових систем. Обов'язкова умова його подолання – спільні дії всього міжнародного співтовариства, які б дозволили закласти основи для забезпечення рівного і справедливого доступу кожного до інформаційно-комунікаційних технологій, незалежно від статі, раси, національності, місця проживання чи соціального статусу.

II. Цифровий розрив – нова загроза XXI століття

Згідно з даними Міжнародної спілки електрозв'язку, станом на кінець 2024 року 2,6 мільярда людей у світі не мали доступу до Інтернету, що становить 32% від загальної кількості населення планети. При цьому, складнощі в доступі до інформаційно-комунікаційних технологій у країнах з високим рівнем доходу відчувають лише 7% осіб, тоді як у державах зі слабкою економікою та низьким рівнем забезпеченості населення цей показник досягає 73% [1]. Як свідчать дослідження, найскладнішою ситуація залишається в країнах Південно-Східної Азії та Африки: лідирують у відповідному антирейтингу Індія та Китай, на території яких сукупно проживає майже мільярд осіб, що не мають доступу до цифрових інновацій навіть на мінімальному рівні [2].

Наведені дані яскраво ілюструють проблему глобального цифрового розриву, важливість якої в повній мірі міжнародна спільнота усвідомила в період пандемії COVID-19.

Організація Об'єднаних Націй визначає це явище як розрив між тими, хто має доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема підключення до мережі Інтернет, власне пристрої, що дозволяють таке підключення використовувати, а також навички цифрової грамотності, і тими, хто такого доступу не має [3]. Очевидно, дане поняття має комплексний характер та не обмежується виключно різницею у матеріально-технічному забезпеченні.

Аналіз сучасних досліджень у галузі цифровізації та її впливу на соціально-економічні відносини дозволяє виділити кілька причин, які окремо або в сукупності призводять до цифрового розриву. Вважаємо за доцільне розділити їх на дві групи: 1) об'єктивні причини, не пов'язані із особистими можливостями потенційного користувача; 2) причини, за яких особа не може скористатися відповідними благами з огляду на суб'єктивні фактори. Отже, першим об'єктивним чинником дослідники називають відсутність власного доступу до Всесвітньої мережі, що включає в себе такі аспекти як: а) відсутність необхідної інфраструктури та б) низька якість наданих послуг (недостатня швидкість і стабільність з'єднання). Як результат, малозабезпечені особи в регіонах із такою проблемою фактично не мають жодної можливості скористатися перевагами цифрового середовища, що часто напряму залежить від економічної спроможності та політики держави. Другим об'єктивним фактором, що позбавляє окремих осіб чи групи осіб доступу до цифрових технологій, слід вважати відсутність або недостатню кількість послуг та інформації у цифровому середовищі, адресатами яких є певні категорії населення. Очевидно, наявність необхідних пристроїв та підключення до Інтернету не матимуть сенсу у випадку, якщо в мережі немає необхідного і прийняттого контенту. Яскравим прикладом можна вважати ситуацію, за якої урядові вебпортали не передбачають послуг для осіб з інвалідністю, осіб пенсійного віку тощо.

Переходячи до наступної групи чинників, слід зазначити, що вони мають похідний характер та напряму залежать від можливостей конкретної особи. Вони виникають за умов, коли причини, названі вище, відсутні та не становлять перешкоди для доступу до інформаційно-комунікаційних технологій. Так, одним із важливих факторів є фінансова доступність. Вона, у свою чергу, включає наступні елементи: по-перше, прийнятну вартість послуг із підключення індивідуальних користувачів до мережі; по-друге, помірні ціни на пристрої, необхідні для забезпечення з'єднання та його ефективного використання; по-третє, широкий спектр тарифних планів, серед яких користувач може обрати оптимальний для себе. І нарешті, четвертий чинник – рівень цифрової грамотності населення. Це поняття також є багатоаспектним, включаючи: а) технічні навички роботи із цифровими пристроями; б) обізнаність в інформаційній навігації; в) поінформованість про необхідні послуги та можливість ними скористатися; г) володіння мовою надання таких послуг; д) безпечність цифрового середовища та навички цифрової гігієни [4, с. 117-118]. Незважаючи на те, що третій та четвертий фактори прив'язані до можливостей окремого користувача – його фінансового становища, рівня інтелектуального розвитку, набутих навичок, – помилково було б вважати їх чисто суб'єктивними. Якщо не брати до уваги індивідуальних особливостей, загалом наявність помірної цінової політики, доступність навчання цифровій грамотності суттєво залежать від державної підтримки та її діяльності у сфері забезпечення рівного доступу населення до інформаційно-комунікаційних технологій.

Залежно від викладених вище причин, на яких ґрунтується цифровий розрив, можна виділити кілька його рівнів. Перший рівень, який відображає нерівність у доступі, можемо спостерігати при порівнянні регіонів або окремих країн зі значною різницею в соціально-економічному розвитку. Фактично тут мова йде про ситуації, в яких, з одного боку, забезпечена необхідна інфраструктура хоча б на базовому рівні, а з іншого – повна відсутність технічної доступності Інтернету. Другий рівень, або розрив у навичках, де-

монструє різницю цифрової грамотності населення. Таким чином, у випадках, коли особи мають однакові умови матеріально-технічного забезпечення, визначальним чинником доступності інформації чи послуг може стати наявність відповідних знань і вмінь. Третій рівень цифрового розриву має місце при різниці в ефективності аналогічних послуг. Так, у разі, якщо особа не може досягти поставленої мети або отримати вигоду в результаті використання цифрових технологій, рівень доступності останніх суттєво падає [5, с. 35-37].

III. Вплив цифрового розриву на становлення та розвиток прав людини

Зважаючи на те, що цифровий розрив за своєю суттю є негативним явищем, він спричинив суттєві загрози для становлення й ефективної реалізації прав четвертого покоління у цифровому середовищі. Окрім цього, нерівність у доступі до інформаційно-комунікаційних технологій також непрямо зумовлює складнощі у здійсненні традиційних прав і свобод. Таким чином, розглядаючи вплив цифрового розриву на реалізацію окремих прав людини, спробуємо з'ясувати його основні аспекти.

Розпочати варто, насамперед, із права на доступ до Інтернету, яке виникло в результаті поширення глобальної мережі на всі регіони світу. Починаючи з 1995 року, коли вперше на Всесвітньому саміті соціального розвитку в Копенгагені було визнано важливість інформаційних технологій для підвищення рівня розвитку населення та подолання бідності, розбудова належної інфраструктури і створення рівного доступу до Всесвітньої мережі стали одним із важливих аспектів діяльності міжнародного співтовариства [6]. На сьогодні завдання з ліквідації цифрового розриву – невід'ємна частина Цілей сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй. Незважаючи на те, що воно не виділене в окрему ціль, забезпечення доступності цифрових технологій сприяє досягненню таких цілей як подолання бідності (Ціль 1), підвищення рівня медичного обслуговування та якості медичних послуг (Ціль 3), забезпечення рівного доступу до освіти на всіх рівнях (Ціль 4), заохочення інноваційної діяльності, сприяння сталій та інклюзивній індустріалізації (Ціль 9), гарантування доступу до праці, гідної її оплати (Ціль 8) і т.д. [7]. Очевидно, що право на доступ до Інтернету не є самоціллю у повному розумінні цього слова, а швидше дієвим інструментом реалізації інших фундаментальних прав і свобод. Таким чином, при цифровому розриві першого рівня людина позбавляється не лише доступності мережі, а й інших можливостей, які цей доступ забезпечує. Це, у свою чергу, призводить до поглиблення соціальної нерівності та стає причиною дискримінації, оскільки особи з якісним Інтернет-з'єднанням можуть скористатися окремими послугами з мінімальними фінансовими чи часовими витратами, тоді як інші вимушені вдаватися до традиційних операцій, що часто є складнішими та тривалішими [8, с. 70].

Доступ до Інтернету став невід'ємною складовою свободи вираження поглядів, яка поступово поширилася на цифрове середовище. Сьогодні процес пошуку та розповсюдження інформації, думок, ідей набув нових форм, дозволивши кожній зацікавленій особі брати участь у суспільних дискусіях. Як наслідок, відсутність доступу до цифрових технологій позбавляє людину можливості знати та аналізувати дані про середовище свого існування, актуальні питання політичного, соціального, економічного, культурного життя держави. Як зазначив Європейський суд з прав людини в рішенні по справі «Ahmet Yıldırım v. Turkey» від 18 грудня 2012 року (заява № 3111/10), невиконання державою зобов'язань щодо забезпечення доступності Інтернету або його блокування для всього населення або його частини за жодних умов не може бути виправданим, незалежно від підстав такого блокування [9]. Фактично, це рішення стало одним із перших, у яких на регіональному рівні було визнано право на рівний та справедливий доступ до інформаційно-комунікаційних технологій як необхідну умову реалізації свободи слова.

Наведені вище приклади проілюстрували вплив цифрового розриву першого рівня, тобто різниці в технічній доступності до відповідних благ, на можливість ефективного здійснення окремих прав людини. Разом з тим, відсутність якісного та стабільного Інтернет-з'єднання не завжди є головною перешкодою в їх реалізації. Одним із важливих факторів варто назвати цифрову грамотність населення, рівень якої безпосередньо впливає на дієвість механізмів забезпечення права на приватність та захист персональних даних. Не секрет, що незнання правил цифрової гігієни, відсутність базових навичок безпечного використання цифрових благ часто призводять до викрадення і несанкціонованого використання особистих даних особи, кібершахрайства, дезінформації та інших правопорушень, місцем вчинення яких є безмежний кіберпростір. Недостатня цифрова грамотність, окрім цього, створює перешкоди в доступі до якісних освітніх послуг, професійного розвитку, підвищення кваліфікації, створює неможливість зайняття посад, які вимагають оволодіння цифровими навичками тощо.

IV. Висновки

Підсумовуючи все викладене вище, зазначимо, що одним із негативних наслідків всеохопної цифровізації стало явище цифрового розриву. Його природа полягає в значній розбіжності між рівнем доступності інформаційно-комунікаційних послуг у різних регіонах світу або окремих державах. Така недоступність може бути суто технічною (перший рівень розриву), залежати від ступеня цифрової освіченості населення (другий рівень), або ж мати функціональний характер (третій рівень). Разом з тим, незалежно від рівня цифрового розриву, його наявність стає суттєвою перешкодою в реалізації прав та свобод людини. Він обмежує спроможність індивідуума бути частиною соціуму та брати активну участь у його житті. Окрім цього, цифровий розрив, зумовлений низьким рівнем забезпеченості населення певних регіонів, недоступністю відповідної інфраструктури, відсутністю державної підтримки, зумовлює обмеженість можливостей подальшого розвитку таких осіб, що призводить до ще глибшої соціальної нерівності. З огляду на це, подолання цифрового розриву є проблемою не лише технологічної модернізації, а й необхідною умовою встановлення ефективних механізмів забезпечення та захисту прав людини на універсальному рівні.

V. Список використаних джерел

- [1] Connecting Humanity: A Blueprint for Closing the Digital Divide | Second World Summit for Social Development 2025. (2025, September 8). United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA) - Division for Inclusive Social Development (DISD). <https://social.desa.un.org/world-summit-2025/blog/connecting-humanity-a-blueprint-for-closing-the-digital-divide>.
- [2] Cases.media. (2024, 9 липня). 2/3 мешканців планети онлайн та рейтинг офлайн-країн – що ми робимо в інтернеті у 2024 році? CASES. <https://cases.media/article/kozhen-tretii-meshkanec-planeti-onlain-ta-reiting-oflain-krayin-sho-mi-robimo-v-interneti-u-2024-roci?srsltid=AfmBOoq5HYZyHII5v2Nr-pSI7NBqAET-ZdI8wMwwDBBp0Bb19-jFypML>.
- [3] UN-Habitat. (2021). Addressing the digital divide. Taking Action towards Digital Inclusion. United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). https://unhabitat.org/sites/default/files/2021/11/addressing_the_digital_divide.pdf.
- [4] Raihan, M. M., Subroto, S., Chowdhury, N., Koch, K., Ruttan, E., & Turin, T. C. (2025). Dimensions and barriers for digital (in) equity and digital divide: A systematic integrative review. *Digital Transformation and Society*, 4(2), 111-127. <https://www.emerald.com/dts/article-pdf/4/2/111/9718758/dts-04-2024-0054.pdf>.
- [5] Криклій, О. А. (2021). Роль освіти у подоланні цифрових розривів та забезпеченні цифрової інклюзії. *Науковий погляд: економіка та управління*, 5 (75), 33-40. http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2021/5_75_2021/7.pdf.
- [6] United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA). (б. д.). Digital inclusion. Отримано 14 листопада 2025 з <https://social.desa.un.org/issues/poverty-eradication/digital-inclusion>.
- [7] United Nations. (б. д.). The 17 Goals. Отримано 17 листопада 2025 з <https://sdgs.un.org/goals>.

- [8] Давидова, І., & Токарева, В. (2024). Цифрова нерівність та право на доступ до Інтернету. *Юридичний вісник*, 6, 68-75. http://yurvisnyk.in.ua/v6_2024/10.pdf
- [9] European Court of Human Rights. (2012). Case of Ahmet Yıldırım v. Turkey. *HUDOC – European Court of Human Rights*. <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%3A%22%3A%5B%5C%22001-115705%5C%22%5D%7D>.

THE DIGITAL DIVIDE AS A CHALLENGE FOR THE REALIZATION OF DIGITAL HUMAN RIGHTS

Anastasiia Labyk

ABSTRACT. The study is devoted to the analysis of the concept of the digital divide and its impact on the realization of human rights and freedoms in the digital environment. Objective and subjective factors that cause inequality in access to information and communication technologies have been identified. The levels of the digital divide are analyzed, which can be distinguished by identifying its causes. The negative impact of the digital divide on certain human rights, such as the right to access information, freedom of expression, education, privacy and protection of personal data, and labor rights, is outlined.

KEYWORDS: human rights, international law, digital rights, human rights protection mechanisms, digitalization

Наукове видання

Матеріали IV Міжнародної
науково-практичної конференції

«МОЛОДІЖНА НАУКА ЗАРАДИ МИРУ ТА РОЗВИТКУ»

*(28-29 листопада 2025 року)
присвячена Всесвітньому дню науки*

Відповідальний за випуск

Дизайн та верстка

Павло Крайній

Юліанна Віщак

Підписано до друку 29.12.2025. Формат 60х90/16.
Електронне видання. Умов. друк. арк. 26,9. Обл.-вид. арк. 28,9. Зам. 3-026.
Видавництво Чернівецького національного університету
58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.
ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №891 від 08.04.2002 р.